

2619

Gengångare.

Gengångare.

"Anders på Knölen" (i Brohult) var död och gården såldes till en annan person. Det berättades, att Anders brukade visa sig på gården, så fort det blev mörkt. Sagesmannen frågade en gång den nye ägaren, Jonas, vad Anders gick efter och sade: "Det måste väl vara stora synder". Jonas berättade emellertid ingenting utan svarade endast: "Det kan vara lite nog."

"Majoren i Lamhult" hade varit i kriget och blev skjuten. Han ville bli begravd i Sverige. Hans släkt (Gyllensvärd) fraktade honom dör för till Lamhult. Det berättas, att kistan i. st. var full med guld och silver och att majoren själv bar vid begravningen. Ja'n i Hökhemmet tjänade på gården och har berättat för s. hur de efter majorens död såg honom komma

2619

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22

körande in på gården med svettiga hästar, och hur dörrarna i hela huset flögo upp d. En gång körde Ja'n mellan Malkull och Lamhult. Då kom majoren, klädd i päls och satte sig bredvid honom. "Det värsta var att öppna le'a och sedan sätta sej bredvid honom". Han var med till Lamhult, och när Ja'n sedan skulle spänna ifrån, såg han, att det blev ljust i Lamhult. Majoren hade bestämt, att han skulle "7 alnar ner i jorden", men de kunde inte gräva mer än 5, emedan de stötte på berg. Det var ett hål i graven, som de fyllde med stenar med så snart "de fyllt det, var stenarna borta till nästa söndag igen". Han brukade processa med bönderna, och det berättas, att en gång, då läns-~~mannen~~ kom med stämning, stängde majoren dörren om honom och tvingade honom att äta upp stämningen. Sedan fick han skölja ner den med en sup. Andra skickades dit och det gick på samma sätt. "Jonte på Kula" fick emellertid en gång tag i majoren, och majoren förklarade senare, att Jonte var "en bta karl och ingen käring".

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Två judar gingo omkring och sålde i gårdarna.

De hade kommit överens om en viss mötesplats. Den ene av dem kom emellertid ej, och ingen kunde ge upplysning om, var han fanns. Han hade sista gången varit synlig i Ekhult (Hj:s sn.) En tid efteråt hörde Gustav i Staveryd i Nydala, då han lagt sig på kvällen, att det knackade gång på gång. Då han öppnade stod juden framför honom, och han såg fullt med judahuvuden i hela trädgården. "Juden visade då så mycket, att han såg var de hade dränkt honom." På morgonen gick Gustav i Staveryd ner till gölen och fanns judens lik där, väl undagömt. På detta sätt fick man reda på mördaren, som befanns vara Johannes i Hättebo i Nydala sn. Han blev sedan dömd.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2619

B. 1
4

Dödsvarsel.

Sagesmannens hustru, Sara, och Bengt i Boda gingo på besök till s:ns svåger, Sven-Johan i Skäryd, som låg sjuk. Plötsligt stannade Bengt och tittade. Han såg en likfärd och kunde även säga, vilka som vöro med på begravningen. Sara såg ingenting. När hon sedan frågade Bengt, om han trodde, att den sjuke kom sig, svarade han: "När gräset spritter, dör han". Han dog också ett halvt år senare.

En gång när Bengts Hustru fick ett barn, såg han en likkista stå på golvet. Barnet dog senare.

Dödsvarsel.

Småland
Västra
Hjälmaryds

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

B. N.
5

2619

Uppf. av K. Lertman
Ber. av L. Hjälmaryds

Dödsfall.

En svåger till sagesmannen , Bengt i Boda (Hjälmaryds sn) satt en gång (1877 el.78) tillsammans med sagesmannen i Hj.s kyrka och åhörde gudstjänsten, som hölls av prästen Elmelin. Då såg sagesmannen, hur Bengt tog upp näsduken och torkade sig i ögonen, och när s. frågade honom, vad det var, svarade han, att just nu dog hans far. Han såg också, vilka som var närvarande vid dödsbädden. För attsenare kunna kontrollera tiden såg s. på klockan, som var $\frac{1}{2}$ 12. När de sedan omtalade händelsen för de andra i sällskapet, svarade dessa bl.a. "Hjärten i Äskekärr", att Bengt hade väl somnat till och drömt. Men på måndagen kom Bengts svåger och bror och berättade, att hans far var död. När de sedan frågade hur dags han dött, stämde tiden överens.

Dödsfall.

Varsel.

Hjortronsplockning.

Sagesmannen var en gång som pojke (11-12 år gammal) tillsammans med drängen och plockade hjortron. Vid middagstiden satte de sig ned för att vila och äta bröd, som s. haft med sig. Då fingo de se en 30 - 40 alnar framför sig ett långt fruntimmer i grårutig kjol och blårutigt "kläe". Hon försvann ett stycke längre bort, och när s. frågade drängen, vem det var, svarade denne: "Det är den fan, som plockat upp hjortronen för oss." Det började sedan åska, och de måste bege sig därifrån och gingo in i ett litet topp, där de tog svavelstickor och "korsade på bröstet".

Hjortronsplockning;

Korsning med svavelstickor som skydd.

2619

Kitta -Grå.

Kitta, Grå

Kitta-Grå levde i början på 1800-talet. Hon bodde i Sigaryd i Hjälmteryds sn. Hon brändes. Hon hade ätit 7 människohjärtan. Om hon hade ätit 9, hade hon ej kunnat brännas utan släckt elden.

2619

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6:1
8

Läsa bort sjukdomar.

Sagesmannen bror hade blivit ormhuggen vid sjön. Benet och ett stycke uppt låret var likadant som sjöormen. "Mor knöt om ett silkekläe". Hon gick sedan till Kristoffer i Sölycke, som läste bort det onda. Den andre kände sedan ingenting.

Man läste bort tandvärk. Den som läste bort det onda ville veta förnamnet och rörde vid dem med ett finger.

Sagesmannen var och slådde tillsammans med några andra. Han råkade då skära sig i tummen. En av slåtterkarlarna, Pelle på Lunden i Slöttö (Hjälmseryds sn) frågade efter färsnamnet, rörde vid tummen och "muttlade" några ord, och blodflödet stannade.

Läsa bort sjuk-
domar.

Ormbett.

Tandvärk.

2619

Sagesmannen hade en oxe, som höll på
att förblöda. Hans hustru Sara skickades till Bengt
i Boda för att skaffa hjälp. Bengt frågade : "Huru-
dan är oxen?" - Helt röd." - "Sätt di Sara, det har
stannat nu."

Stanna blod-
flöde.

2619

"Kloka Stina i Karshult."

"Kloka Stina i
Karshult.

Kloka Stina i Karshult i Hjälmseryds sn levde i slutet på 1800-talet. Ungefär 80 år gammal, när hon dog. Hon kunde peka ut tjuven, när någon blivit bestulen. En gång hade en person stulit en koffert för henne. Han fick stå och hålla den, tills hon lovade, att han fick släppa den. "Hon kunde göra vad som helst". Kallades ofta till sjuka och kunde då se, om de skulle dö. I så fall kom hon inte. Sagesmannen anför som ex. sin sfärfar. Hon såg liken, där hon gick förbi. Då prästen skulle "skrifta opp henne", vägrade hon, men gav honom tio kronor och sade: "Han är vår herde, vi hans får både höst och vår."- Hon bars över stemmuren, ej genom porten. Hennes son gick och tiggde. Han besökte ofta sagesmennen.- Hon var mycket givmild, gav åt höger o vänster, till dem som behövde. (Hon läste dock ingenting bort).

6:4
7:4
11

2619

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Gnida kol".

Läkemedel.

"Gnida kol."

"Gnida kol" användes som botemedel mot sjukdomar.
Aven vitriol.

2619

Tjuvar.

"Tjuven Drajman"

Sven Svensson i Uggleryd, kallad "Drajman" ansågs för att inte alltid vara så ärlig. En dag kom s:ns bror, Johannes, på honom med att ha stulit en säck korn och "basade upp honom". Några år därefter, då Drajman var död, kom Johannes en gång i "Brudehalls lider". Det var månljust, och han såg tydligt framför sig mitt på laådsvägen en människa med ett vitt lakan om sig. Han högg tag i honom och kände då igen Drajman. Johannes blev då rädd och sprang in i skogen. Blev senare sjuk.

Gengångare,

"Drajman" hade köpt en silltunna av Bundberg och betalat den och fått kvitto. En tim efter Drajmans död, blev änkan krävd på pengarna, och då hon inte ~~kunde~~ kunde betala, pantade de. Hustrun, Marja, hörde på

2619

kvällen, när hon lagt sig, hur någon öppnade dörren till vindstrappan och gick uppför trappan och öven vinden. Sedan hördes en duns "som om han tappat snusdosan". På morgonen när hon kom upp, låg en gammal skinnväst nedfallen på golvet, och i en av fickorna fanns kvittot på silltunnan.

2619

En gång, då Johannes gick och slåde vid Gödeberg
i Hjälmteryds sn, så hördes ett skrik från ett busksnår
vid bäcken. Johannes gick dit och sade: "Vill I nånting?"
Sagesmannen var med och såg allt, men kunde inte upp-
fatta, vad rösten svarade. Han hörde emellertid Johannes'
sista ord... "med Guds makt ska ja uppfylle dä..."
Johannes blev sedan hårt sjuk.

Sjukdom.

LINDBS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2619

Död.

Död.

När "Kristoffer på Lycke" stod lik på logen,
utlovades ett stopp brännvin åt den, som tordes gå
dit. Johannes i Uggleryda (en bror till s) gick dit.
Allt gick bra, men när han gick hem, "såg han ett
vitt lakan framför sig hela vägen".

2619

Jakt.

Bokelund bodde i Bodaryd i Hjälmteryds sn., levde på 1800-talet. Han kunde "ställa fram". Han kunde stå i förstugudörren och skjuta tjädrar och orrar, "så då möj". En gång kom en hjort och sprang med tungan hängande. Bokelund sade då; att han hade varit på Dunkehalla i natt.

Sagesmannens far hade varit på tjäderjakt i Slätto sn. Han såg då en käring och frågade, vad hon hade att göra ute så tidigt. Hon "snärjde iväg", och sedan var tjädrarna försvunna.

Jakt.

"Ställa fram".

Småland
Västra hd
Hjälmereds sn.

Handwritten scribble

2619

LEIHS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

N:o
(1:1)
17

Glosuggan.

Glosuggan.

Glosuggan gick julafton gata upp och gata ned.
Mat utsattes åt henne.

Julafton.